

Zlepšuje se kvalita cestování vozíčkářů vlakem? Podle bývalé ombudsmanky nikoliv

Z výzkumu veřejného ochránce práv *Přístupnost vlakové přepravy pro lidi používající vozík z konce loňského roku* vyplývá, že **vlaková přeprava pro lidi s postižením je nedostatečně přístupná. Lidé používající vozík se na většinu nástupišť vůbec nedostanou, to samé platí o železničních stanicích a zastávkách. Ne všechny vlaky na českých železnicích mají dostatečně široké dveře vagonů, aby jimi projel elektrický vozík. Nedostatky jsou i v poskytování informací o přepravě lidí s vozíkem.**

„Česká republika uznala právo lidí s postižením na přístupnost, která je předpokladem jejich nezávislého života. Zavázala se přijmout opatření k zajištění přístupu lidí s postižením k dopravě a dalším službám, odstraňovat překážky a zavádět standardy přístupnosti. Realita je ale jiná,“ konstatovala bývalá ombudsmanka Anna Šabatová (od 19. 2. 2020 je novým ombudsmanem Stanislav Křeček).

Oslovila pět nejvýznamnějších společností zajišťujících železniční dopravu na území České republiky: ARRIVA vlaky, s. r. o., České dráhy, a. s., GW Train Regio, a. s., Leo Express Global, a. s., a RegioJet, a. s.

Následně se obrátila na Ministerstvo dopravy (MD), Drážní úřad (DÚ) a Správu železniční dopravní cesty (SŽDC), u nichž zjišťovala přístupnost nádraží a nástupišť. Zaměřila se přitom i na ověření, do jaké míry jsou naplňovány požadavky přístupnosti stanovené nařízením EU o technických specifikacích pro přístupnost železnice osobám s postižením (TSI PRM). K požadavkům patří např. trasy bez bariér, přístup do vlaků, přístupnost informací aj.

Přístupnost stanic a nástupišť je nízká

SŽDC zajišťovala k 15. 4. 2019 správu celkem 2578 železničních stanic a zastávek. Dostat se do jejich budov a na nástupišť, aby mohli železniční dopravu využít, je však pro lidi s pohybovým omezením značně komplikované.

Bezbariérový přístup má jen 452 stanic, tedy pouhých 18 % z celkového počtu. Dostat se bezbariérově do budovy stanice a pak i k pokladně je možné pouze na 140 stanicích, tj. pouze v 5 % z nich. Ani když se dostanou do budovy a k po-

kladně, nemají lidé na vozíčku vyhráno. Bezbariérový přístup na všechna nástupišť je totiž k dispozici jen na 504 stanicích či zastávkách, tedy jen na 20 % z nich. Alespoň jedno nástupišť je pro tyto lidi přístupné na dalších 112 stanicích. Samotní dopravci pak upozorňovali na nedostatečně široké perony pro výstup, chybějící výtahy či výškové rozdíly, kvůli kterým nelze manipulovat s plošinou pro nástup lidí používajících vozík.

Vyšší úroveň bezbariérovosti je podle výzkumu patrná ve stanicích ve větších městech nebo na stanicích, které zajišťují odbavení cestujících také v mezinárodní přepravě.

S elektrickým vozíkem do vlaku? Problém...

Lidé s elektrickým vozíkem potřebují, aby šířka dveří byla alespoň 80 cm, jinak neprojedou. Takovou minimální šířku vyžaduje i nařízení EU o technických specifikacích, ale ne všechny vozy podmínku splňují. Přepravci obvykle uvádějí, že se na ně tento požadavek přístupnosti nevztahuje, protože se týká vozů vyrobených po 1. červenci 2008 nebo vozů modernizovaných. Ombudsmanka proto doporučila ministerstvu a úřadu zavést vhodná opatření ke zpřístupnění vozů vyrobených i před tímto datem. Taková opatření by měla být právně závazná a vyamatelná.

Podle výzkumu tak pouze přepravce Leo Express Global garantuje ve všech svých vozech přepravu lidí používajících elektrický ortopedický vozík. Všechny vagony přepravce jsou nízkopodlažní a umožňují bezpečné nastoupení i lidem s omezenou pohyblivostí. Vstupní dveře mají šířku 90 cm a to samé platí i pro dveře uvnitř pro vstup do oddílu pro cestující.

České dráhy podmínku přístupnosti splňují přibližně u 70 % motorových jednotek. Dostatečně široké jsou v těchto případech jak vstupní dveře do vozu, tak ostatní vnitřní dveře a uličky. Bariéru představují zejména přejezdové můstky mezi vozy. Přibližně 70 % vozů je vybaveno plošinou, případně jinými možnostmi vstupu do vozu (skládací rampa pro najetí do vozu, nízkopodlažní nástupní prostor).

Také **vlakové vozy dopravce ARRIVA vlaky splňují podmínky přístup-**

nosti pouze částečně. Všechny jsou sice vybaveny dveřmi o šířce 105 cm, takže i cestující na elektrickém vozíku se dostane dovnitř, ale vstup do oddílu pro cestující má šířku 70 cm, takže musí cestovat v prostoru u toalety. Vozy nejsou nízkopodlažní, na vybraných stanicích využívá dopravce mobilní zvedací plošiny. Ve stanicích, kde plošiny nejsou, využívá přepravce kolejničky vytvářející nájezdovou rampu, jimiž jsou vozy vybaveny.

Lidé s elektrickými vozíky se naopak nesvezou s dopravcem RegioJet. Všechny jeho vozy jsou schopny přepravit pouze cestující na menším ortopedickém vozíku do šířky maximálně 60 cm. Protože všechny motorové jednotky přepravce byly vyrobeny před rokem 2008, požadavky přístupnosti se na ně nevztahují a přepravce uvedl, že bude tyto požadavky plnit, až pokud bude pořizovat nové vozy.

Objednávkový systém není komfortní

Pokud nejsou vozy nízkopodlažní, případně nemají vozidlovou plošinu či jinou alternativu pro vstup, půjčují si soukromí dopravci mobilní plošiny od Českých drah. Ty disponují celkem 89 staničními mobilními plošinami.

Požadavky na zapůjčení staniční plošiny musí přepravci uplatnit v předstihu standardně 48 hodin kvůli zajištění kvalifikované obsluhy. Cestující tak musí cestu dopředu plánovat, nemohou čas a trasu jízdy operativně měnit podle svých potřeb, musí ji naopak uzpůsobit časům, kdy je možné staniční plošinu využít.

Soukromí přepravci navíc namítají, že cena za zapůjčení mobilní plošiny je příliš vysoká. Dá se tedy předpokládat, že pokud je s přepravou člověka používajícího vozík spojen náklad 3000 Kč a více, není pro přepravce motivující této možnosti využívat a aktivně ji cestujícím na vozíku inzerovat. Z výzkumu vyplývá, že přepravci využívají staniční plošiny jen minimálně, jde pouze o jednotky za rok.

Výzkumnou zprávu ombudsmanky si můžete stáhnout na stránce: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/CRPD/Vyzkumy/Vyzkum-vlaky-2019.pdf.

Manuál k bezpečnému cestování osob se zdravotním postižením na železnici, který vydala NRZP ČR, najdete na jejích stránkách www.nrzp.cz.

(red)